

สื่อสงวน

ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๘๘ ประจำวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๑

คนข้ามเพศ

เมื่อไม่นานมานี้ มีข่าวบันทึกคดีคณะสหเวชศาสตร์ จุฬาฯ ไม่ได้รับอนุญาตให้ถ่ายรูปหมู่วันรับปริญญาพร้อมกับเพื่อนๆ และคณาจารย์ เพราะว่าเขาดัดสันใจจะใส่กระโปรง ทั้งๆ ที่โดยกำเนิดเขาเกิดมาพร้อมอวัยวะเพศชาย และมีค่านำหน้านามว่านาย

เพื่อพิธีการนี้ เธอถูกขอให้แต่งกายโดยใส่กางเกง ตามที่สังคมกำหนด แม้ว่าภาพลักษณ์ การแสดงออก และการแต่งตัวก่อนหน้านี้ก็เป็น "ผู้หญิง" มานานแล้ว

เอาเข้าจริงการเลือกแสดงออกว่าเป็น "คนข้ามเพศ" ไม่ใช่เรื่องง่ายเลย บุคคลจำนวนมากยังไม่อาจแสดงความเป็นตัวของตัวเองได้ เพราะสังคมยังไม่ยอมรับ

คนข้ามเพศ เป็นคำที่ใช้อธิบายคนที่เกิดมาโดยธรรมชาติเป็นเพศใดเพศหนึ่ง แต่ต่อมาเลือกที่จะดำเนินชีวิต แต่งกาย หรือมีรสนิยมทางเพศแตกต่างจากเพศที่ตนเองเกิดมา เช่น เกิดมามีอวัยวะเพศชาย แต่เมื่อโตขึ้น เลือกแสดงออกเป็นผู้หญิง และอาจมีคู่เป็นชาย เป็นต้น

คำว่า เพศ ในเชิงวิชาการ มีความหมายที่ครอบคลุมหลายเรื่อง เช่น หมายถึงเพศโดยสรีระ คือ ถ้าเกิดมามีอวัยวะเพศชาย คือ จู๋ หรือองคชาติ ก็จัดว่าเป็น "ผู้ชาย" ถ้าเกิดมาพร้อมกับ จิม หรืออวัยวะเพศหญิง ก็จัดว่าเป็น "ผู้หญิง"

นอกจากนี้ ยังมี "เพศ" ที่กำหนดโดยกรอบทางสังคม เช่น ถ้าเกิดมามีจู๋ การปฏิบัติตัวที่เรียกว่าเป็นชาย ก็ควรมีท่าทางบึกบึน เข้มแข็ง เป็นผู้นำ ห้ามอ่อนแอ ถ้าจะมีเพศสัมพันธ์ต้องมีกับผู้หญิง เป็นต้น ส่วนคนที่สังคมจะเรียกว่าเป็นผู้หญิง ก็ควรจะอ่อนหวาน เรียบร้อย มีบทบาทในการเลี้ยงดูลูก ถ้าจะมีเพศสัมพันธ์ก็ควรมีกับผู้ชาย

ความหมายของเพศที่กำหนดโดยสังคมนี้อาจสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น บทบาทการเลี้ยงดู ปัจจุบันก็มีผู้ชายจำนวนไม่น้อยที่รับบทนี้ และให้ผู้หญิงออกไปทำงานนอกบ้าน ผู้หญิงส่วนหนึ่งก็มีบทบาทในการทำงานเป็นผู้นำชุมชน ผู้นำประเทศ ไม่ใช่แค่เป็นแม่บ้านเลี้ยงลูก

คนข้ามเพศ อีกนัยหนึ่งคือคนที่เลือกที่จะ "ข้าม" กรอบหรือกฎของสังคม ที่กำหนดว่า ผู้ชายผู้หญิงควรเป็นอย่างไร ควรทำอะไร ไม่ทำอะไร ซึ่งการเลือกนี้ เลือกโดยใช้รสนิยม ความรู้สึก ความต้องการที่แท้จริงของตนเอง ว่าอยากมีวิถีชีวิต หรือวิถีทางเพศเป็นอย่างไร

การเป็นคนข้ามเพศนี้ ในทางการแพทย์ก็ยอมรับว่าเป็นปรากฏการณ์ปกติ ไม่ได้เป็นปัญหาหรือเป็นความเจ็บป่วยทั้งทางกายภาพ และจิตใจแต่อย่างใด

การเลือกข้าม หรือ ไม่ข้าม กรอบทางสังคมในเรื่องการดำเนินชีวิตทางเพศ น่าจะเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่จะเลือกได้ และเมื่อเลือกแล้วสังคมน่าจะเคารพในการตัดสินใจของคนๆ นั้น พร้อมกับให้ที่ยืน หรือให้โอกาสอย่างเท่าเทียมกัน

เพราะไม่ว่าจะเลือกเป็นเพศไหน ก็ไม่น่าจะทำให้ความเป็นมนุษย์ของคนๆ นั้นลดลง

ผกามาศ อาจพูล
โครงการก้าวร่าอย่างเข้าใจ

ผู้เชี่ยวชาญด้านเอไอวี การที่ให้เด็กต้องได้รับ คำยินยอมจากผู้ปกครองก่อนไปตรวจเลือดหาเอไอวี เป็นอุปสรรคสำหรับเยาวชนในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ

เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม โครงการเลิฟแคร์ "กล้ารัก กล้าเช็ด" ร่วมกับเครือข่ายเยาวชนด้านเอดส์ ประเทศไทย จัดเสวนาเรื่อง "สิทธิ การดูแลสุขภาพของเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี" ที่โรงแรมเฟิสท์ กรุงเทพฯ นพ.ทวีทรัพย์ ศิรประภาศิริ ผู้เชี่ยวชาญด้านเอไอวี กองทุนประชากร แห่งสหประชาชาติ (UNFPA) สำนักงานประจำประเทศไทย กล่าวว่า การตรวจเลือดหาเชื้อเอไอวีสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ไม่ได้มี การเขียนเป็นระเบียบหรือกฎหมายไว้ชัดเจน แต่เป็นแนวปฏิบัติที่ต้อง ขอคำยินยอมจากผู้ปกครองเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งทำให้เรื่องส่วนตัว กลายเป็นอุปสรรคในแง่ของการรับบริการด้านสุขภาพ โดยผลเสียจะ เกิดกับเด็กที่ต้องการบริการนั่นเอง

"ผมคิดว่าต้องประเมินจากวุฒิภาวะของเด็กที่เขาสามารถ ตัดสินใจเองได้ เพราะเด็กมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น เรากำลังพูดถึงสิทธิที่ ให้เด็กเข้าถึงบริการ เราต้องพิทักษ์สิทธิว่าเขาควรเข้าถึงบริการที่ได้ มาตรฐาน โดยหวังว่าประโยชน์ที่ทำ จะเกิดแก่เยาวชนมากที่สุด เพราะ ผลร้ายมันมีน้อยมาก แต่ผลดีมีมากกว่า" นพ.ทวีทรัพย์กล่าว

นางสาวจิรนุช เปรมชัยพร ตัวแทนจากกลุ่มเราเข้าใจ ให้ ความเห็นว่า วุฒิภาวะของเด็กแต่ละคนต่างกัน โดยวัยไม่สามารถ บอกถึงวุฒิภาวะได้ แต่วิธีที่ควรจะใช้คือทำให้เกิดบริการที่ปลอดภัย และเป็นมิตรกับเยาวชน เพราะหลายกรณีที่เด็กเผชิญอยู่ในวิกฤต การบอกปัญหาให้ครอบครัวรับรู้ บางครั้งพ่อแม่ก็เพิ่มวิกฤตเหล่านั้น ให้กับเยาวชนด้วย ซึ่งการมีคลินิกที่วัยรุ่นสามารถเข้าไปใช้บริการได้ จริงย่อมเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง

นางสาวภาวนา เหยียนระวี ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ องค์การ แพธ กล่าวว่า ประเด็นปัญหาของการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพทาง เพศของเยาวชนควรอยู่ที่ทำอย่างไรให้สังคมยอมรับและเข้าใจถึง

พฤติกรรมทางเพศที่เป็นอยู่ เช่น เด็กมีสิทธิจะตัดสินใจหรือไม่ว่าจะ ฉีดวัคซีนป้องกันมะเร็งปากมดลูกได้เมื่อไร หรือเด็กที่ไม่ได้อยู่กับผู้ ปกครอง ใครคือผู้ให้คำยินยอมกับเขา และถ้าเด็กมีปัญหา มีผู้ใหญ่ ที่เข้าใจ ที่สามารถให้คำยินยอม ให้คำปรึกษาเขาแทนผู้ปกครองหรือ ไม่ ซึ่งต้องมีระบบของสังคมที่มารองรับด้วย

นางกิริติกา แพงลาด ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานเครือข่าย ครอบครัวนิสถานศึกษา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว กล่าวว่า ขณะนี้ ครูยังไม่สามารถให้ความกระจ่างเรื่องเพศศึกษาได้ เมื่อเขาไม่มีทาง ออก เขาจะปรึกษาหาทางออกกันเอง แต่ในแง่ของผู้ปกครองคือทำ อย่างไรที่จะให้ความรู้ในเรื่องเพศทั้งกับเด็ก ผู้ปกครองและครูที่โรงเรียน เพื่อแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ ส่วนการพูดเรื่องกฎหมาย เป็นการถกกันใน เรื่องปลายเหตุมากกว่า

ด้าน นพ.ไพโรจน์ บุญศิริคำชัย รองเลขาธิการแพทยสภา กล่าวว่า ทางแพทยสภากำลังพิจารณาเรื่องการให้เด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี สามารถตรวจเลือดหาเชื้อเอไอวีได้โดยไม่ต้องขอความเห็น ขอบจากผู้ปกครอง และหากทางแพทยสภาเห็นชอบก็จะตั้งคณะ กรรมการขึ้นมารับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากกลุ่มคนต่าง ๆ ทั้งนักวิชาการ นักกฎหมาย ผู้ปกครอง เยาวชน ฯลฯ เพื่อเป็นข้อมูล ในการดำเนินการของแพทยสภาต่อไป

โครงการก้าวอย่างเข้าใจ

สื่อสังวาส คือ สื่อกลางระหว่างโครงการ "ก้าวอย่างเข้าใจ" กับสื่อมวลชนสาขาต่างๆ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารและความคิดเห็นในเรื่องเพศศึกษา โดยมีกำหนดเผยแพร่ทุกวันที ๑ และวันที่ ๑๖ ในแต่ละเดือน

หากสื่อมวลชนท่านใดสนใจรายงานข่าวหรือต้องการข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศและอนามัยเจริญพันธุ์วัยรุ่น หรืองานเพศศึกษาเพิ่มเติม

หรือต้องการดาวน์โหลด "สื่อสังวาส" ในรูปแบบ Word File สามารถเข้าไปดูได้ที่เว็บไซต์ www.teenpath.net

หรือติดต่อเจ้าหน้าที่โครงการฯ คือ อุษาสินี ๐๘๙-๔๔๙-๗๐๗๘ , พรรณอุมา ๐๘๖-๗๐๕-๖๕๕๑ และกษมา ๐๘๙-๖๖๗-๗๐๖๗

ที่องค์การแพธ (PATH) ๓๗/๑ ซอยเพชรบุรี ๑๕ ถนนเพชรบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๖๕๓-๗๕๖๓-๕ โทรสาร ๐-๒๖๕๓-๗๕๖๘ อีเมล pathbangkok@path.org

* สังวาส (น.) การอยู่ด้วยกัน; การอยู่ร่วมกัน; การร่วมประเวณี (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕)